

Думається, що зараз, у розпал нової тотальної російсько-української війни, варто наголосити, що він не був із тих росіян, яких ми, на жаль, дуже добре знаємо з далеко не найкращого боку протягом останніх століть. Амосов походив із так званого «Русскава Сєвера», куди позаганяла Москва нащадків волелюбного Новгородца. Вони, як і Амосов, окали замість московського акання, були письменними навіть по віддалених селах, тоді як на Москві не вміли ані писати, ані читати навіть священники. Існує цілий цикл новгородських пісень «о ненавистной Москве», відомий лише високим науківцям, але, очевидно, невідомий Путіну, бо він чомусь облудно не згадує про вирізаних Москвою новгородців ані в російськомовному ані в україномовному варіанті своєї скандальної статті. Михайло (не «Міхаїл»!) Ломоносов, до речі теж належав до цього четвертого східнослов'янського народу, якщо, звісно, росіян взагалі вважати слов'янами, а не слов'янізованими фінно-уграми, як довели це ще понад сто років тому найавторитетніші історики та археологи.

Микола Амосов, будучи в останні роки депутатом «Верховнава Савета ССРСР» від України (УССР) всіляко підтримував демократизацію і прагнення українців до власної мови і свободи.

Нам сьогодні дуже не вистачає таких відвертих правдолюбів як Амосов, які навіть у ті непрості, навіть страшні часи не боялися речі називати своїми іменами, в силу тодішнього свого та загального розуміння дійсності.

Думається, що Микола Амосов нині не потерпів би кремлівської брутальності, на противагу більшості нинішніх росіян, які або боягузливо по-рабськи відмовчуються, або тихцем по-дикунськи зловтішаються, коли дика азійська орда блюзнірськи бездумно винищує «братській» український народ, включно з дітьми та російськомовними.

До речі, сам Амосов Москву не дуже любив, про що можна прочитати в його спогадах.

СТУДЕНТ ЧЕРНІВЕЦЬКОГО МЕДИЧНОГО ІНСТИТУТУ З ОДЕЩИНИ В ЛАВАХ ОУН-УПА

Нечай С.

м. Київ

Раніше і зараз, особливо після 30-ї роковини Незалежності України, багато писали і пишуть про боротьбу нашого народу як проти коричневих, так і проти червоних окупантів у Галичині й на Волині. А з літератури про спротив цим чужинецьким зайдам на осередніх і східних наших землях аж до Донбасу подибуємо лише окремі одиниці. Пояснити це можна як тим, що на Наддніпрянщині українських повстанців було набагато менше, з одного боку, а з другого – тим що москвинів там було набагато більше і перебували тут вони значно довше. Попри все, й на тодішній Одещині були наші патріоти, які зі зброєю в руках у лавах ОУН-УПА билися в основному проти німецьких нацистів, бо москвинські комуністи переможним Вермахтом тоді були відкинені аж за Москву-ріку. Серед цих справжніх (нерадянських!) українських патріотів були і медики. Скупі поживклі сторінки архівних справ колишнього всемогутнього НКВД-КГБ донесли до нас вибиту на садистських допитах інформацію про деяких із них (розконспірованих, арештованих і репресованих). Про свого діда серед цих українських звитяжців і поцікавився молодий київський лікар у багатолітнього дослідника цієї теми.

Отже, Масний Олександр Іванович народився у 1923 році в с. Троянка (*тоді Одеської області*) в українській родині. Пекельного 1942 року у липні, будучи солдатом «Красной» армії, намагався вийти з гітлерівського оточення в районі м. Калач Сталінградської області. Тяжко пораним потрапив у німецький полон. З ознаки величезної кількості радянських військовополонених на початку війни, нацистські окупанти усіх місцевих, окрім, звичайно, ідейних комуністів, відпускали по домівках. Коли він повернувся в рідне село почав працювати їздовим в агрошколі сусідньої Лебединки.

Як чужинецькі націонал-соціалісти почали забирати українську юнь на роботи в Німеччину, сім разів тікав з ворожих ешелонів.

Олександр Масний був членом ОУН. Він мав на озброєнні особисту зброю: пістолет чи наган.

1944 року у лютому місяці він ще воював у загоні під командуванням тернопільця «Чорноти». Цей загін СБ у грудні 1943 року перебував у агрономічній школі. У його складі Олександр Масний учасникував у боях проти німецької жандармерії та поліцаїв, як і проти сталінських партизанів в околицях міста Умань. У цьому загоні двічі бачився з директором Лебединківської агрошколи (керівником місцевої ОУН) Федором Хоменком, який приходив до їхнього командира «Чорноти». У тому ж лютому 1944 року, коли його бойовий побратим

О. Масного оунівець Яків Підлубний переховувався у своїй тітки Пугач в с. Ємилівка (тоді Голованівського району), до нього приходив Олександр і розповідав про свій загиб. Як тільки «Красная» армія «асвабділа» Голованівський район, Олександр Масний разом зі своїм односельцем Яковом Підлубним комуністичною владою був призваний у діючу «РККА» (Робоче-крест'янська красна армія) та скерований на фронт у 110 дивізію. Із березня 1944 року по грудень 1945 року він знову служив у Советській армії, воював до завершення війни з німцями та японцями, отримав три поранення та орден «Краснай звезди» і кілька медалей. Після закінчення війни вступив на навчання у Вінницький медичний інститут, але в 1947 році вимушений був переїхати з м. Вінниця до м. Чернівці, бо по справі Лебединки советські каральні органи почали вже судити і садити українських патріотів. Масний листувався з ОУНівцем Підлубним, який переховувався від кагебістів на Росії у м. Іркутськ (востаннє восени 1947 р. з м. Чернівці). Арештувало Масного 26.02.1948 року УМГБ Чернівецької області. На час арешту освіта незакінчена вища, проживав у м. Чернівці, студент медінституту. Звинувачувався у членстві в ОУН та УПА, розповсюдженні української націоналістичної літератури та агітації за вступ до загонів УПА. Засуджений 16.07.1948 р. трибуналом Одеського військового округу до 15 років ув'язнення з позбавленням прав на 5 років та конфіскацією майна.

Після програної війни за волю України Олександр Масний переховувався подалі від місць своїх бойових дій, забрався аж у далекі Чернівці, сподіваючись, очевидно, що на нього, як на східняка, не зверне свою увагу недремне око КГБ. Він дійсно був із криці, бо нікого не видав зі своїх побратимів, і лише свідчення інших учасників українського визвольного руху тих часів проливають світло на його героїчний чин.

Реабілітували його лише в незалежній Україні 29.07.1994 року.

ВИНИКНЕННЯ АМБУЛАТОРНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Літвак А. І.

м. Одеса

Датою зародження інституту дільничних лікарів називають 1884 рік, коли в Петербурзі було уперше створено 25 ділянок, на кожній з яких працював лікар, який за рахунок місцевого бюджету надавав безплатну допомогу населенню. У Одесі безкоштовна медична допомога бідному населенню за рахунок міської казни спочатку здійснювалась спеціальними лікарями тільки в період епідемій, починаючи з 1867 р., коли постановою міської думи дозволялося робити розрахунок з 18 лікарями, зайнятими приватною практикою. У 1868 р. лікарська допомога бідному населенню була обмежена 120 квитками на отримання безкоштовної медичної допомоги – поради від лікаря і видача ліків. Наступного року таких квитків було виділено 300. У 1876 р. за пропозицією проф. Богдановського було вирішено фінансувати з міського бюджету трьох лікарів для бідних, хоча його пропозиція торкалася шести лікарів, але цьому проекту не судилося відбутися. Лише через тридцять років після перших пропозицій про створення постійно діючої системи медичної допомоги населенню міста за рахунок коштів міського бюджету, вони були реалізовані у 1892 р. Для виконання цього завдання було запрошено десять лікарів, розподілених по місту відповідно до поліцейських відділків, тому й назва їх була «дільничний». За перших п'ять з половиною місяців функціонування усіх одеських дільничних лікарів для бідних була надана допомога 19 062 хворим, у тому числі 3521 особам вдома. Повторних відвідувань було здійснено 16 733, у тому числі вдома 3127. Разом з лікувальною, проводилася профілактична робота. Поза лікарняна медична допомога (амбулаторна і вдома) малозабезпеченому населенню на підставі моделі дільничних лікарів крім Одеси також з'явилася у Києві, Харкові (1892 р.), Миколаєві (1895 р.). Факти свідчать, що епідемії були вирішальним фактором створення інституту дільничних лікарів для бідних, для захисту населення від хвороб і проведенню протиепідемічних і запобіжних профілактичних заходів. В основу діяльності дільничних лікарів для бідних було покладено принципи: наближення лікаря до місця проживання населення, безкоштовна і доступна допомога в будь-який час, забезпечення безплатності лікування і лікувальних засобів за рахунок бюджетів міст, що утворювались за рахунок податків. Відбувався поступовий перехід до безплатної медичної допомоги за соціальною ознакою – бідністю. При створенні амбулаторної медичної допомоги особливо важливим фактором виявилась безплатність медичних послуг, що стає стрижнем розвитку громадської медицини і всієї системи охорони здоров'я, що забезпечує доступність медичної допомоги населенню.